

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

09.09.2021 № 70/95-р/к

Справа № 1/02-118-19

м. Харків

Про порушення законодавства про
захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» (надалі – ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ») протягом 2017-2018 років, січня-вересня 2019 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання теплової енергії в межах території, на якій розташовані мережі ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», із часткою 100 %.

Як наслідок ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» мало змогу самостійно визначати умови надання послуги з постачання теплової енергії.

При цьому, протягом 2017 року, 2018 року, січня-вересня 2019 року ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» включало до договорів про закупівлю послуг з «Пара та гаряча вода та пов'язана продукція» пункт 7.2.5., яким передбачена умова щодо розміру штрафу, що не відповідає чинному законодавству.

За результатами розгляду справи № 1/02-118-19 такі дії ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з постачання теплової енергії (частина перша статті 13, пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

1. Процесуальні дії

- (1) Розпорядженням адміністративної колегії Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 15.08.2019 № 140 - рп/к розпочато розгляд справи № 1/02-118-19 за ознаками вчинення ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про

захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з постачання теплової енергії.

- (2) Відповідно до підпункту 6.1 пункту 6 розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 07.05.2020 № 5-рп) Харківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України перейменовано у Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення).
- (3) В ході розгляду Справи надіслані вимоги про надання інформації до:
- ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» від 17.05.2019 № 70-02/1-3550, 08.10.2019 № 70-02/1-6083, від 12.05.2021 № 70-02/1-4012, від 12.07.2021 № 70-02/1-5704, від 02.08.2021 № 70-02/1-6443.
 - 39 суб'єктів господарювання (споживачів послуг ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ») від 24.04.2020 № 70-02/1-2327 (згідно з реєстром).

2. Відповідач

- (4) Відповідачем у справі є: ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» (ідентифікаційний код – 31555944), зареєстроване 02.08.2001 за № 1 480 120 0000 002434. Місцезнаходження: 61018, Харківська обл., м. Харків, вул. Балакірева, буд. 3.
- (5) Відповідно до статуту ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», затвердженого протоколом від 02.11.2004 № 2 установчих зборів учасників ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», предметом діяльності товариства є, зокрема, виробництво, транспортування, використання, постачання, розподіл та реалізація теплової енергії на базі спалювання всіх видів палива, в тому числі побутових і виробничих відходів.
- (6) Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті <https://usr.minjust.gov.ua> Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом діяльності ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» є постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря (код за КВЕД 35.30).
- (7) ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» має відповідні безстрокові ліцензії, видані згідно з рішенням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 05.10.2012 № 323:

АД № 041848 на право провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії (крім діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, теплоелектростанціях, атомних електростанціях і когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії);

АД № 041849 на право провадження господарської діяльності з транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами;

АД № 041850 на право провадження господарської діяльності з постачання теплової енергії;

АЕ № 642560 на право провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, ТЕС, АЕС, когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел.

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України від 01.04.2002 № 317/6605 (надалі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики, встановлено наступне.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (8) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

- (9) У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» є суб'єктом господарювання.

Об'єктом аналізу є ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» – суб'єкт господарювання, який надає послуги з постачання теплової енергії.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (10) Об'єктом аналізу є послуги з постачання теплової енергії.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (11) Відповідно до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців

(споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

- (12) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (13) Пунктом 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що послуга з постачання теплової енергії є комунальною послугою.
- (14) Згідно зі статтею 1 Закону України «Про теплопостачання»:
 - сфера теплопостачання - це сфера діяльності з виробництва, транспортування, постачання теплової енергії споживачам;
 - постачання теплової енергії (теплопостачання) - господарська діяльність, пов'язана з наданням теплової енергії (теплоносія) споживачам за допомогою технічних засобів транспортування та розподілом теплової енергії на підставі договору.
- (15) Послуги з постачання теплової енергії за споживчими властивостями не мають замінників.
- (16) Послуги з постачання теплової енергії надаються ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» на платній основі, а, отже, є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ».

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (17) Споживачами послуг з постачання теплової енергії є фізичні та юридичні особи, які отримують або мають намір отримувати вказані послуги від ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ».

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (18) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:

подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо;

подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;

наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);

відсутність суттєвої різниці в цінах;

взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.

Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування, тощо.

- (19) Враховуючи наведене, товарними межами ринку є послуги з постачання теплової енергії, які не є взаємозамінними з іншими видами послуг, оскільки споживачі цих послуг не можуть обрати інші послуги на заміну.

3.4. Визначення географічних меж ринку

- (20) Відповідно до вимог Методики територіальні межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним.
- (21) Отримання послуги з постачання теплової енергії можливе лише у суб'єкта господарювання, який провадить діяльність з постачання теплової енергії.
- (22) Листами від 26.04.2019 № 218 (вх. від 03.05.2019 № 3254) та від 02.08.2021 № 292 (вх. від 03.08.2021 № 4388) ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» зазначило, що підприємство надає (надавало) послуги з постачання теплової енергії:
- протягом 2017, 2018 років у межах: смт Малинівка, Чугуївський р-н, Харківська обл., смт Кочеток, Чугуївський р-н, Харківська обл., м. Зміїв, Харківська обл., м. Валки, Харківська обл., смт Зачепилівка, Харківська обл., а протягом 2019 року у межах: смт. Малинівка, Чугуївський р-н, Харківська обл., смт. Кочеток, Чугуївський р-н, Харківська обл., м. Зміїв, Харківська обл., м. Валки та Валківський р-н, Харківська обл., м. Харків, м. Богодухів, Богодухівський р-н, Харківська обл., смт. Великий Бурлук, Харківська обл., с. Стрілеца, Харківський район, Харківська обл.
- (23) Таким чином, територіальними межами ринку послуг з постачання теплової енергії протягом зазначеного періоду є територія смт. Малинівка, Чугуївського р-ну, Харківської обл.; смт. Кочеток, Чугуївського р-ну, Харківської обл.; м. Зміїв, Харківської обл., м. Валки та Валківський р-н; Харківської обл., смт. Зачепилівка, Харківської обл.; смт. Великий Бурлук, Харківська обл.; с. Стрілеца, Харківський район, Харківська обл.; м. Богодухів, Богодухівський р-н, Харківська обл.; м. Харків, де розташовані мережі ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» (надалі – Територіальні межі).
- (24) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія - стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому

ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

- (25) Згідно статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків належить виробництво теплової енергії (крім випадків, коли вона використовується виключно для внутрішньовиробничих потреб) в обсягах, що перевищують рівень, який встановлюється умовами та правилами здійснення підприємницької діяльності з виробництва теплової енергії (ліцензійними умовами).
- (26) Отже, ринок послуг з постачання теплової енергії знаходиться у складі природних монополій.
- (27) Інших суб'єктів господарювання, які б надавали послуги у вказаних Територіальних межах немає, а отже ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» є єдиним суб'єктом господарювання, який надає послуги з постачання теплової енергії у Територіальних межах.
- (28) Отже, Територіальними межами ринку послуг з постачання теплової енергії, є територія, на якій розташовані мережі ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ».

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (29) Відповідно до Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (30) Часовими межами ринку послуг з постачання теплової енергії визначено періоди: протягом 2017-2018 років, січня-вересня 2019 року.

3.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

3.6.1. Обсяг ринку, на якому визначається монопольне (домінуюче) становище

- (31) Обсяги наданих послуг з постачання теплової енергії у визначених часових межах складають: 201 120 076 грн., а окремо за 2017 рік – 54 899 989,08 грн., 2018 рік – 65 568 439,32 грн., 2019 року – 51 143 679,5 грн.

3.6.2. Розрахунок частки суб'єкта господарювання на ринку

- (32) Внаслідок технологічних особливостей постачання теплової енергії ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» є єдиним суб'єктом господарювання який надає послуги в Територіальних межах. Інші суб'єкти господарювання, які б надавали вказані послуги, в територіальних межах відсутні.

- (33) Частка ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» на ринку послуг з постачання теплової енергії протягом 2017-2018 років, січня-вересня 2019 року в межах території, на якій розташовані мережі ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», становить 100 %.

3.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (34) Відповідно до Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (35) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього закону, належить ринок постачання теплової енергії.

Суміжний ринок – це товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій (стаття 1 Закону України «Про природні монополії»).

- (36) Пунктом 3 частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що виконавцем послуг з постачання теплової енергії є теплопостачальна організація.
- (37) Отже, внаслідок технологічних особливостей постачання теплової енергії, а також враховуючи, що ринок послуг з постачання теплової енергії є монополізованим, конкуренція на ньому відсутня.

3.8. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (38) Таким чином, ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» протягом 2017-2018 років, січня-вересня 2019 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання теплової енергії в межах території, на якій розташовані мережі ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», із часткою 100 %.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

4.1. Обставини справи

- (39) У ході здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, на виконання доручення голови Антимонопольного комітету України від 12.03.2019 № 13-01/237 встановлено наступне.
- (40) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (41) Згідно з частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Такі договори можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір та колективний договір про надання комунальних послуг) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач, колективний споживач).
- (42) Пунктом 4 Правил користування тепловою енергією, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 № 1198 (надалі – Правила користування № 1198), визначено, що користування тепловою енергією допускається лише на підставі договору купівлі – продажу теплової енергії між споживачем і теплопостачальною організацією, крім підприємств, що виробляють та використовують теплову енергію для цілей власного виробництва. Договори укладаються відповідно до типових договорів. Форми типових договорів затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері теплопостачання.
- (43) Аналізом договорів про закупівлю послуг з «Пара та гаряча вода та пов'язана продукція», укладених з юридичними особами, наданих ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» листом від 26.04.2019 № 218 (вх. від 03.05.2019 № 3254) встановлено, що у них визначено умова щодо розміру штрафу, який не відповідає чинному законодавству, реалізація якого може призвести до ущемлення інтересів споживачів.
- (44) Так, ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» надало, зокрема, копію договору від 01.02.2019 № 7-3м/19 про закупівлю послуг з «Пара та гаряча вода та пов'язана продукція», укладеного з Відділом культури та туризму Зміївської районної державної адміністрації.
- (45) Пунктом 7.2.5. Розділу 7 «Відповідальність сторін» вказаного договору визначено, що споживач несе відповідальність за перешкоджання або недопущення до систем теплопостачання (на територію підприємства, установи тощо) працівників теплопостачальної організації при виконанні ними службових обов'язків – штраф у розмірі 5 % вартості теплоенергії, спожитої в попередньому розрахунковому періоді.
- (46) Відповідальність за порушення законодавства у сфері теплопостачання

наразі передбачена Законом України «Про теплопостачання» та Правилами користування № 1198.

- (47) Згідно з пунктом 3 частини першої статті 31 Закону України «Про теплопостачання» уповноважені органи застосовують до суб'єктів господарювання штрафні санкції: за перешкоджання або недопущення до систем теплопостачання та теплоспоживання працівників органу державного нагляду або представників теплогенеруючих (теплопостачальних) організацій при виконанні ними службових обов'язків – у розмірі до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.
- (48) Листом від 02.08.2021 № 292 (вх. від 03.08.2021 № 4388) ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» було зазначено про кількість укладених договорів, в яких міститься пункт 7.2.5., а саме за 2017-2019 роки було укладено 83 договори про закупівлю послуг з «Пара, гаряча вода та пов'язана продукція».
- (49) Також, в ході розгляду справи Відділення направило запити щодо застосування штрафу, передбаченого пунктом 7.2.5., до 39 суб'єктів господарювання, які є споживачами ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ». Аналізом відповідей встановлено, що теплопостачальна організація штрафи до споживачів не застосовувала.
- (50) Листом від 24.10.2019 № 449 (вх. від 25.10.2019 № 5907) ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» повідомило, що наказом від 03.09.2019 № 21/1/19 «Про зміну до тексту договорів про закупівлю послуг з «Пара, гаряча вода та пов'язана продукція» виключено із договору про закупівлю послуг з «Пара, гаряча вода та пов'язана продукція» пункт 7.2.5. щодо відповідальності споживача за перешкоджання або недопущення до систем теплопостачання працівників теплопостачальної організації при виконанні ними своїх обов'язків у вигляді штрафу як такий, що є неможливим у застосуванні теплопостачальною організацією та ніколи не застосовувався до жодного споживача.
- (51) На підтвердження цього ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» надало копії додаткових угод до договорів про закупівлю послуг з «Пара та гаряча вода та пов'язана продукція».
- (52) Так, наприклад, згідно з додатковою угодою № 1 від 10.11.2019 до договору від 07.02.2019 № 23/Т19, укладеного між ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» та КОМУНАЛЬНИМ НЕКОМЕРЦІЙНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ «ОБЛАСНА ПСИХІАТРИЧНА ЛІКАРНЯ №1», пункт п. 7.2.5. було виключено.
- (53) Також аналізом інформації, наданої ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» листом від 01.06.2021 № 220 (вх. від 02.01.2021 № 3148), встановлено, що ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» у 2020 році та поточному періоді 2021 року укладало договори про закупівлю послуг з «Пара, гаряча вода та пов'язана продукція», в яких відсутня умова, яка передбачалась п. 7.2.5.
- (54) Також, згідно з листом ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ»,

направленого від 02.08.2021 № 292 (вх. від 03.08.2021 № 4388) було надано копію договору від 15.02.2021 № 7-Зм/21, укладеного між ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» та Відділом культури та туризму Зміївської міської ради, в якому пункт 7.2.5 було виключено.

- (55) Таким чином, порушення законодавства про захист економічної конкуренції ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» припинено.

4.2. Антиконтентні наслідки дій Відповідача

- (56) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (57) Так, умова щодо розміру штрафу, визначена ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» у договорах купівлі-продажу теплової енергії в гарячій воді за перешкоджання або недопущення до систем теплопостачання працівників теплопостачальної організації при виконанні ними службових обов'язків складає 5 % вартості теплоенергії, спожитої в попередньому розрахунковому періоді, при тому, що чинним законодавством такий штраф визначений у розмірі до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, тобто до 3 400 грн.

4.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (58) Дії ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», що полягають у включенні до договорів про закупівлю послуг з «Пара та гаряча вода та пов'язана продукція» пункту 7.2.5, яким передбачена умова щодо розміру штрафу, що не відповідає чинному законодавству, були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з постачання теплової енергії, адже в такому випадку споживачі мали б можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення їх інтересів могли б обрати іншого виконавця таких послуг.
- (59) За відсутності конкуренції на ринку послуг з постачання теплової енергії споживачі не мають альтернативних джерел придбання зазначених послуг.
- (60) В той час, коли ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» є єдиним торговельним партнером, стосунків з яким неможливо уникнути, його експлуатуюча поведінка завдає шкоду інтересам споживачів, слабка позиція яких використовується на власну користь через відсутність альтернативних джерел отримання послуг з постачання теплової енергії.

4.4. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (61) Згідно з частиною третьою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність

згідно з законом.

- (62) Ураховуючи вищезазначене, дії ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», яке протягом 2017-2018 років, січня-вересня 2019 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання теплової енергії в межах території, на якій розташовані мережі ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», що полягають у включенні до договорів про закупівлю послуг з «Пара та гаряча вода та пов'язана продукція» пункту 7.2.5., яким передбачена умова щодо розміру штрафу, що не відповідає чинному законодавству, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, кваліфіковано Відділенням як зловживання монопольним становищем відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (63) Подання про попередні висновки у Справі направлено ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» разом із супровідним листом від 27.08.2021 № 70-02/1-7272.
- (64) ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» листом від 02.09.2021 № 329 (вх. від 06.09.2021 № 5114) надало заперечення на подання про попередні висновки у Справі.
- (65) Так, ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» зазначило, що вважає необхідним надати заперечення по попереднім висновкам у Справі та зазначило що по багатьох котельнях споживачі мають можливість встановлювати альтернативне джерело теплопостачання та відмовитись від послуг ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ».
- (66) З цього приводу слід зазначити, що унікальність споживчих властивостей товарів і послуг суб'єкта господарювання пов'язана з тим, що: вони не можуть бути замінені аналогічними товарами з альтернативних джерел; споживачі за нормальних економічних умов не можуть відмовлятися від цих товарів і послуг.
- (67) У багатьох випадках сутність і особливості функціонування природних монополій пов'язані з мережевою організацією виробництва.
- (68) Проблематичним є створення нових мереж, а перехід до іншої теплопостачальної організації унеможливується монопольним становищем ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» та права вибору відсутнє.
- (69) Також, ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» зазначило, що існує свобода укладання договору, і що сторонами не забороняється включати до договорів будь-які умови.
- (70) Економічна конкуренція характеризується як змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання.
- (71) З іншого боку, сама конкуренція може виникнути лише за умов, коли

споживачі та суб'єкти господарювання мають можливість вибрати між кількома продавцями або покупцями, а жоден окремий суб'єкт господарювання не може визначити умови обігу товарів на ринку.

- (72) В даному випадку конкуренція на ринку послуг з постачання теплової енергії відсутня, оскільки ринок знаходиться у стані природної монополії, а отже споживач не може обрати суб'єкта господарювання-надавача послуг і в такому випадку має погодитись на запропоновані суб'єктом господарювання умови.
- (73) Окрім цього ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» просило прийняти до уваги відсутність фактів, зокрема застосування штрафів, ущемлення інтересів споживачів, а також виключення з договорів пункту щодо штрафу.
- (74) Також, ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» зазначило, що своєчасно і у повному обсязі надавало відповіді на всі вимоги.

6. Висновки у справі

- (75) Таким чином, доказами, зібраними у Справі, доведено висновок про те, що дії ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», яке протягом 2017-2018 років, січня-вересня 2019 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання теплової енергії в межах території, на якій розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», що полягають у включенні до договорів купівлі-продажу теплової енергії в гарячій воді умови щодо розміру штрафу за перешкоджання або недопущення до систем теплопостачання працівників теплопостачальної організації, що не відповідає чинному законодавству та може призвести до ущемлення інтересів споживачів, кваліфіковано Відділенням як зловживання монопольним становищем відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

7. Визначення розміру штрафу

- (76) Відповідно до частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф. У разі наявності незаконно одержаного прибутку, який перевищує десять відсотків зазначеного доходу (виручки), штраф накладається у розмірі, що не перевищує потрійного розміру незаконно одержаного прибутку. Розмір незаконно одержаного прибутку може бути обчислено оціночним шляхом.
- (77) За інформацією ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», наданою листом від 25.05.2021 № 212 (вх. від 26.05.2021 № 3055), відповідно до Звіту про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід дохід (виручка) підприємства дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за 2020 рік складає 65 023 700 (шістдесят п'ять мільйонів двадцять

три тисячі сімсот) гривень.

- (78) Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (зі змінами), пунктами 29, 31, 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету від 19.04.1994 № 5, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29.06.1998 № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» протягом 2017-2018 років, січня-вересня 2019 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з постачання теплової енергії в межах території, на якій розташовані мережі, що перебувають у господарському віданні ТОВ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ», із часткою 100 %.

2. Визнати дії ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» (ідентифікаційний код – 31555944), які полягають у включенні до договорів купівлі-продажу теплової енергії в гарячій воді умови щодо розміру штрафу за перешкоджання або недопущення до систем теплопостачання працівників теплопостачальної організації, що не відповідає чинному законодавству, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з постачання теплової енергії.

3. Відповідно до статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, наведене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накласти на ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОТЕЛЬНІ ЛІКАРНЯНОГО КОМПЛЕКСУ» (ідентифікаційний код – 31555944) штраф у розмірі 35 000 (тридцять п'ять тисяч) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Згідно з частиною восьмою статті 56 Закону України «Про захист

економічної конкуренції» суб'єкт господарювання зобов'язаний протягом п'яти днів з дня сплати штрафу надіслати до територіального відділення документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК